ANATOL EREMIA
Institutul de Filologie
(Chişinău)

AREALUL TOPONIMIC CANTEMIR. CONSIDERAȚII DIACRONICE ŞI SINCRONICE

Abstract. Cantemir toponymic area, comprised within the administrative-territorial borders of the current district Cantemir, represents a complex of major and minor topical names with common onymic features to the entire Romanian toponymic system, as well as with some specific features of popular speech and local accents. The article highlights the linguistic and extralinguistic factors (geographical, historic, social, etc.) that contributed to the formation and evolution of the investigated toponymic area. Based on field surveys and information collected from documentary sources, there is established the etymological stratigraphy of the topical nomenclature, the lexical-semantic and derivational typology, the territorial spread of different types and categories of geographic proper names.

Keywords: field survey, anthroponomy, toponymic area, derivation, hydronymy, oronymy, stratigraphy, documentary sources, tipology.

Raionul Cantemir, în limitele căruia se află arealul toponimic cercetat, este situat în partea de sud-vest a Republicii Moldova, în cuprinsul bazinelor râurilor Tigheci, Larga şi Ialpugel. Se învecinează la nord cu raionul Leova, la est cu Unitatea Teritorială Autonomia Găgăuză (UTAG) şi la sud cu raionul Cahul, în vest având ca limită frontiera de stat cu România pe râul Prut.

Ca unitate administrativ-teritorială de rang superior, raionul Cantemir a fost format în anul 1973. Are suprafața totală de 867,85 km^2. Populația – 64 049 loc. (2004). Densitatea – 738 loc./km^2. Cuprinde în componența sa 51 de localități, oraşul Cantemir şi 50 de sate, acestea structurate administrativ-teritorial în 27 de primării. Cantemir este oraşul de reşedință al raionului. Distanța dintre oraşul Cantemir şi capitala republicii Chişinău este de 124 km.

Cadrul geografic. Teritoriul raionului cuprinde partea de sud-vest a Podişului Moldovei de Sud, cu zona deluroasă Colinele Tigheciului, şi, parțial în est, Depresiunea Ialpugului. R e l i e f u l reprezintă un complex variat de unități geomorfologice: coline de mari altitudini, culmi şi vârfuri înalte de dealuri, văi în general largi şi întinse, pe alocuri destul de adânci, ravene, hârtoape. Cele mai mari înălțimi ating dealurile din preajma satelor Lărguța (circa 300 m), Baimaclia (290 m), Tartaul (263 m), Cociulia (231 m). Locuri de mici altitudini, între 20 şi 50 m, se întâlnesc în lunca Prutului, la vărsarea râurilor Tigheci şi Larga, şi pe văile râurilor Ialpugel şi Salcia Mică. Întreg teritoriul regiunii coboară în trepte de la nord spre sud, de la aproximativ 240 m până la 130-140 m altitudine.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

C l i m a zonei este temperat-continentală, la fel ca şi în zonele limitrofe ale Basarabiei de Sud, cu unele mici deosebiri în funcţie de relief şi condiţii geografico-naturale locale. Temperatura medie anuală este de 10º C (+22º C în luna iulie şi -2º C în luna ianuarie). Verile sunt fierbinţi şi secetoase, iar iernile reci şi adesea cu viscole. Vânturile frecvente bat dinspre nord şi nord-vest (iarna) şi dinspre sud şi sud-vest (vara). Precipitaţiile atmosferice sunt în general reduse, şi vara, şi iarna, cele medii anuale însumând 400-420 mm.

R e ţ e a u a h i d r o g r a f i c ă o alcătuiesc râurile Tigheci, Larga, Ialpugel şi Salcia Mică, cu râuleţele şi pâraiele care se varsă în aceste râuri. Direcţia lor de scurgere este de la nord-est spre sud-vest şi de la nord şi nord-vest spre sud şi sud-est. Principalele râuri de acumulare sunt Prutul şi Ialpugelul. Prutul, în care se varsă râurile Tigheci şi Larga, izvorăşte din Carpaţii Orientali, pe teritoriul Ucrainei, şi se varsă în Dunăre lângă comuna Giurgiuleşti (rn. Cahul). Dimensiunile râului: 967 km (695 km în limitele Republicii Moldova şi aproximativ 45 km pe teritoriul rn. Cantemir); volumul scurgerii de apă – 2.900 mil. m^3, viteza – 1,5 m/sec., lăţimea văii – 8-10 km, lăţimea albiei – 70-120 m, adâncimea – 5-7 m [1, planşele referitoare la rn. Cantemir].

Râul Tigheci izvorăşte la nord de orăşelul Iargara (rn. Leova) şi se varsă în Prut la sud-vest de or. Cantemir, având lungimea de 30 km. Larga izvorăşte la nord-est de comuna Lărguţa şi se varsă în Prut la sud-vest de comuna Goteşti (rn. Cantemir). Ialpugelul şi Salcia Mică sunt afluenţi pe dreapta ai râului Ialpug, ultimul vărsându-se mai întâi în râul Salcia Mare.

În lunca Prutului s-au aflat numeroase lacuri, gârle, bălţi şi heleşteie, care, în urma lucrărilor de ameliorare a terenului din anii 1960-1970, au fost aproape în totalitate secate. Numele lor le-au preluat locurile respective, astăzi în mare parte terenuri agricole: *Bălacea, Barcul Mare, Barcul Mic* (s. Antoneşti), *Balta Albă, Gârlişoara, Răcariul* (s. Constantineşti), *Bulboaca, Nămoalele, Vlaşca* (s. Goteşti), *Gârla Tătarului, Ruginoasa* (s. Ţiganca) ş.a.

R e s u r s e l e n a t u r a l e. Solurile sunt în cea mai mare parte de ciornoziomuri humificate şi carbonatice, pe alocuri de ciornoziomuri slab humificate şi levigate. Frecvente sunt alunecările de teren. Din cauza ploilor repezi, toamna şi primăvara, pe versanţii dealurilor se formează numeroase râpi. Resursele de subsol sunt neînsemnate: argilă, nisip, ghips, roci de calcar. Pe valea râului Larga se întâlnesc izvoare cu ape minerale potabile şi curative. Acum câţiva ani, lângă localităţile Baimaclia şi Victorovca au fost descoperite zăcăminte neînsemnate de gaze naturale [2, p. 152-153].

V e g e t a ţ i a este bogată şi destul de variată, faptul acesta, cu referire la mai toate ţinuturile Moldovei, fiind consemnat încă de vechile cronici: „Ţară încântătoare, împodobită de păduri şi dumbrăvi, şi minunată şi plină de tot felul de animale şi păsări” (sec. XIII).

Odinioară, Codrii Tigheciului îşi aşterneau covorul verde până aproape de Dunăre, dovadă fiind astăzi micile crânguri şi pădurici, huceaguri şi rediuri de pe dealurile şi văile

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

din preajma multor sate, acestea fiind denumite astăzi: *Dumbrava* (Pleşeni), *Pădurea Tartaulului* (Tartaul), *Pădurea Ulmenilor* (Cociulia), *Poiana* (Ţărăncuţa), *Rădiul* (Ciobalaccia, Lărguţa), *Tufarii* (Capaclia), *Tufele* (Pleşeni), *Valea Pădurii* (Câietu) în rn. Cantemir; *Frunzariul* (Colibaşi), *Pădurea Borceagului* (Borceag), *Valea Stejarului* (Alexanderfeld) în rn. Cahul ş.a. Pretutindeni se întâlnesc pădurici de luncă, pâlcuri de sălcii şi plopi, plantaţii de salcâmi. În lunca Prutului creşteau din abundenţă diverse specii de plante acvatice: stuf, papură, rogoz.

Sudul Basarabiei şi stepa Bugeacului, câmpiile dintre râuri, reprezentau adevărate oaze ale păstoritului autohton. Aici poposeau, cu numeroasele lor turme de oi, păstori din alte ţinuturi, mai cu seamă mocanii din Transilvania. Mulţi dintre aceştia au rămas pe loc şi şi-au înfiinţat gospodării proprii, întemeind astfel sate noi.

Câmpurile raionului, pe mari suprafeţe, sunt cultivate cu cereale, plante tehnice, viţă-de-vie, pomi fructiferi, legume. În livezi, de condiţii bune de creştere se bucură mărul, prunul, caisul, gutuiul.

F a u n a, de asemenea, este bogată şi variată. Pădurile adăpostesc diverse specii de animale şi păsări (căprioara mistreţul, vulpea, bursucul; corbul, coţofana, fazanul). În lunca Prutului şi-au găsit habitatul multe păsări de apă (barza, stârcul, lişiţa, raţa, bâtlanul, pelicanul, lebăda). În apele Prutului, în puţinele lacuri şi bălţi din lunca râului, se mai prind încă peşti de tot soiul (crapul, carasul, ştiuca, somnul, linul, şalăul, plătica, baboiul). Particularităţile fizico-geografice şi naturale şi-au găsit reflectare în mare parte, după cum se va demonstra în compartimentul respectiv, în nomenclatura topică din zonă.

Repere istorice. Vestigiile arheologice probează în această zonă o viaţă umană activă, sedentară şi permanentă din cele mai vechi timpuri. În preajma multor localităţi (Cania, Ciobalaccia, Goteşti, Lărguţa, Stoianovca ş.a.) au fost identificate reminiscenţe ale culturii materiale din epocile istorice de până la era noastră. Din perioada romană (sec. II-IV) şi postromană datează fragmentele de ceramică, obiectele de uz casnic, monedele (siturile Cantemir, Goteşti, Victorovca ş.a.). În mai toate satele actuale, în câmp şi pe vetrele lor de aşezare, au fost descoperite urme ale unor aşezări omeneşti din Evul Mediu [3, p. 86-107; 4, p. 200, 230, 278]. Documentele slavo-româneşti din sec. XV-XVIII le atestă pe multe dintre acestea.

Această regiune, la fel ca şi întreg spaţiul sudic al Basarabiei, a cunoscut şi vremuri de restrişte: năvăliri ale triburilor nomade, incursiuni armate ale ţărilor vecine, bătălii cu invadatorii turci, tătari şi cazaci etc. Instabilitatea social-istorică de durată a cauzat strămutarea populaţiei autohtone în alte locuri, ferite de primejdii, în munţi şi în regiunile de codri. Locuitorii satelor au revenit la baştină doar în timpurile de relativă linişte şi pace.

În sec. II-I î. Hr., în spaţiul carpato-danubiano-pontic, din Carpaţii Apuseni şi râul Tisa până dincolo de Nistru, se formase o civilizaţie geto-dacică compactă şi unitară. Moldova de sud a făcut parte din regatul getic condus de Burebista (82-44 î.Hr.). Pământurile de la gurile Dunării au făcut parte şi din regatul geto-dacic al lui Decebal (87-106). Urme ale geto-dacilor au fost descoperite în întreg cuprinsul interfluviului pruto-nistrean [5, p. 28, 29, 53, 56 ş.a.].

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Cele mai dens populate erau locurile din preajma râurilor şi lacurilor, aici apa servind pentru irigaţii şi treburile gospodăreşti. Oamenii se ocupau în fond cu agricultura şi creşterea vitelor, practicau şi alte îndeletniciri: pescuitul, vânatul, prelucrarea lemnului şi pietrei. Întreţineau legături comerciale cu orăşenii din vechile colonii greceşti nord-pontice şi din oraşele romane de mai târziu.

Această regiune nu a dispus niciodată de substanţiale resurse de subsol, nici natura nu a înzestrat-o cu prielnice condiţii climaterice favorabile bogatelor roade de cereale şi de alte produse agricole. Dar, cu toate acestea, Bugeacul a fost mai în toate timpurile un măr ar discordiei între marile puteri. Grecii antici căutau să întemeieze pe ţărmurile nordice ale Mării Negre cât mai multe colonii şi factorii comerciale, pentru a favoriza negoţul pe căi maritime. Romanii, după cucerirea Daciei, au ţinut sub control acest ţinut, construind aici renumitele valuri de pământ, menite să stăvilească invazia triburilor nomade din răsărit. Genovezii, marii negustori europeni, şi ei au durat sau au reconstruit cetăţi şi castele pentru a suprema negoţul pe mare. Cnejii Rusiei Kievene au întreprins numeroase campanii militare pentru a-şi întinde stăpânirile până la Dunăre. Poarta Otomană a cucerit cetăţile Chilia şi Cetatea Albă pentru a-şi asigura influenţa asupra ţinutului, aşezând în Bugeac hoardele tătarilor nogaici. Imperiul Rus, după războiul ruso-turc din 1806-1812, acaparează pe nedrept pământurile dintre Prut şi Nistru sub pretextul că Basarabia, denumirea de pe atunci a Bugeacului, s-ar referi la întreg interfluviul pruto-nistrean, încălcând astfel tratatul de pace de la Bucureşti.

Interesele străinilor în această zonă s-au datorat, prin urmare, poziţiei sale geografice, având întinse ţărmuri maritime şi riverane, şi, principalul, servind ca poartă de intrare în Balcani şi în Europa. De aceste interese s-a condus Imperiul Rus, când, în 1812, a anexat Basarabia şi apoi Uniunea Sovietică, în 1940, când a recurs la încorporarea abuzivă a Basarabiei de sud în RSS Ucraineană.

După cucerirea Daciei de către romani (an. 106), acest teritoriu intră în componenţa provinciei romane Moesia Inferioară. Aici, ca şi în întreaga Dacie, a avut loc romanizarea populaţiei băştinaşe. Localnicii continuau să se ocupe cu agricultura, creşterea vitelor, cu diferite meşteşuguri şi îndeletniciri. Un rol important în procesul de romanizare a populaţiei l-au avut administraţia, armata, răspândirea şi propagarea creştinismului în limba latină. Băştinaşii comunicau în latină cu reprezentanţii administraţiei, preoţii, negustorii, meseriaşii. În oraşe, în schimbul produselor agricole, ei procurau unelte de muncă, mărfuri şi obiecte de uz casnic. Pe teritoriul satelor din raioanele Cahul şi Cantemir s-au găsit obiecte casnice, fragmente de ceramică, monede şi obiecte de cult din epoca romană [3, p. 86-107].

Romanilor, în special împăratului Traian (98-117), sunt atribuite valurile de pământ din Dobrogea şi Sudul Moldovei. Unul dintre ele, valul lui Traian de Jos, începe de sub Carpaţii Meridionali, trece Prutul pe la Vadul lui Isac (rn. Cahul) şi se termină pe malul de vest al lacului Sasâc (reg. Odesa, Ucraina). Un alt val, Valul lui Traian de Sus, începe de la Prut, lângă oraşul Leova, şi se termină la Nistru, lângă satul Chiţcani (rn. Căuşeni). De altfel, a existat şi un al treilea val sudic, de-a lungul Prutului, pe partea stângă a râului, de la Giurgiuleşti până aproape de Ungheni, din care unele fragmente mai pot fi

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

observate şi astăzi, în toponimia locală fiind înregistrate cu denumirile: *Dealul Cetăţii, Cub Cetate* (Giurgiuleşti), *Troianul* (Vadul lui Isac), *Şanţurile* (or. Cahul), *Valul Troian* (Chircani), *Valul lui Traian* (Goteşti). Documentele vechi fixează mai multe locuri la Prut denumite astfel: *Troianul,* în ţin. Tigheci, lângă Bubuiogi, azi Slobozia Mare (1518, 1529, 1540), *Troianul,* lângă lacul Roşu, în acelaşi ţinut (1502, 1503, 1520); *Troianul* pe Sărata, lângă actualul or. Leova (1503); *Troianul*, val la Bârlădeşti, lângă Toporul, azi localitate în componenţa comunei Cărpineni (1522) ş.a. [6, p. 262]. *Troian* e denumirea populară a valului, dedusă din entopicul *troian* „întăritură străveche constând dintr-un val lung de pământ, cu şanţ de apărare”, care etimologic se reduce la acelaşi nume *Traian,* termenul fiind preluat din vechea slavă (*троянъ* < *Traianus*).

Cercetările arheologice efectuate în această zonă probează existenţa multor aşezări omeneşti din epoca romană şi din perioadele istorice ulterioare. Numele lor au rămas necunoscute astăzi deoarece nu s-au păstrat mărturii scrise din acele vremi. Vechile aşezări au fost prădate şi distruse în timpul invaziei triburilor nomade asiatice. Prin stepele Bugeacului şi prin Câmpia Dunării şi-au făcut drum spre apus hunii, avarii, protobulgarii, urmaţi apoi de pecenegi, uzi, cumani, tătari. Au dispărut vechile aşezări săteşti, au fost date uitării şi denumirile lor. Memorabile peste veacuri au rămas doar numele râurilor mari *Dunăre, Prut, Nistru* şi denumirile oraşelor-cetăţi *Asprocostron* (Cetatea Albă), *Lycostomo* (Chilia).

În prima jumătate a sec. al XIV-lea, Basarab I (1310-1352), unificatorul Ţării Româneşti, extinde graniţele de est ale statului până la gurile Dunării şi mai departe până la Nistru. Acest teritoriu a fost denumit *Basarabia,* după numele domnitorului Basarab, la fel cum se numea alternativ pe atunci şi Ţara Românească – *Basarabia.* Mai mult decât atât, ulterior *Basarabia* s-a numit un timp şi regiunea nord-pontică de la răsărit de Nistru, până la Bug.

La începutul sec. al XIV-lea, regiunea sudică pruto-nistreană, cu denumirea *Basarabia,* intră în componenţa Moldovei, aflată sub domnia lui Alexandru cel Bun (1399-1432), care se declară „domn al Ţării Moldova de la munte până la Mare”. În continuare, domnii Moldovei i-au măsuri de fortificare a hotarelor de răsărit ale ţării, construind puternicele cetăţi de pe Nistru, Răut şi Dunăre: Hotin, Soroca, Orhei, Tighina, Cetatea Albă, Chilia.

În 1484 turcii ocupă cetăţile Chilia şi Cetatea Albă, iar în 1538 şi cetatea Tighina, transformând aproape în întregime partea de sud a teritoriului într-o provincie a Imperiului Otoman. Pentru a-şi asigura stăpânirea deplină în noile raiale, turcii permit tătarilor nogaici să-şi strămute hoardele la vest de Nistru şi să-şi înfiinţeze aici un mic hanat. Dimitrie Cantemir ne relatează în legătură cu acest eveniment: „Bugeacul s-a dat ca loc de aşezare tătarilor nogaici, dintre care unii se numesc tătari din Bugeac, ceilalţi tătari din Bielgorod... pe la anul 1568, la porunca lui Selim al II-lea...” [7, p. 29].

De la început tătarii s-au aşezat în regiunea Akkermanului şi de-a lungul ţărmurilor Mării Negre. Mai târziu însă, când de peste Nistru au început să se reverse valuri noi şi noi de tătari, Sultanul turcesc le dădu spre locuire şi restul Bugeacului, până la Ialpug.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Înmulțindu-se, nogaicii nu s-au mulțumit doar cu locurile de stepă, ei s-au extins spre apus, până dincolo de râul Ialpug. Din acele timpuri își trag originea numele turanice ale unor sate din actualul raion Cantemir: *Baimaclia, Cania, Ghioselia, Ciobalaccia, Cociulia, Coştangalia, Sadâc, Şamalia, Taraclia, Tartaul.* Inițial, aceste nume aveau alte forme, specifice limbii de origine: *Baimaklî, Kanlî, Kioseli, Ciobalakci, Kaiciuli* etc. Ulterior numele topice tătărești au fost adaptate fonetic conform legităților limbii române, datorită mediului etnolingvistic preponderent românesc.

În sud-vestul interfluviului pruto-nistrean, între pământurile populate de moldoveni şi teritoriul ocupat de tătari, a existat o zonă de frontieră, unde nogaicii nu aveau dreptul să-şi întemeieze aşezări (câşle, aule). Zona era cunoscută cu denumirea *Hotarul lui Halil-Paşa*, deoarece la delimitarea ei, în anul 1766, a participat împuternicitul Porții Otomane Halil-Paşa, pe atunci paşă de Silistra, oraş pe Dunăre (în Antichitate denumit *Durostorum*). Documentele moldoveneşti atestă această zonă cu denumirea *Hotarul celor două ceasuri,* deoarece zona măsura în timp „2 ceasuri în curmeziş şi 32 ceasuri în lung" [8, vol. VI, partea II, p. 173]. Un ceas de mers pe jos era egal aproximativ cu 6 km. Hotarul celor două ceasuri era cuprins aproximativ între râurile Ialpug, Larga şi Salcia Mare. În pofida înțelegerilor dintre divanul Moldovei şi Poartă, tătarii au pătruns şi în interiorul acestei zone, întemeind şi aici aşezări, despre care ne amintesc numele lor păstrate până astăzi: *Acui, Baimaclia, Cania, Ciobalaccia, Cociulia, Coştangalia, Enichioi, Şamalia, Taraclia, Tartaul*.

Domnitorii Moldovei au încercat de mai multe ori să-i scoată pe tătari din sudul Basarabiei, dar nu le-a reuşit. Totuşi, văzându-se strâmtorați de anumite evenimente legate de războaiele ruso-turce, hanii Crimeii scot rând pe rând din acest teritoriu mii de familii de tătari, în 1759, în 1768-1774. În consecință a fost eliberată regiunea celor *două ceasuri.* Ceilalți tătari, aproximativ 5 mii de familii, au fost strămutați în 1806-1807. În urma războiului ruso-turc din 1806-1812, turcii au fost şi ei izgoniți din Bugeac. În scurt timp, aceste pământuri au fost repopulate de moldoveni, aceştia aşezându-se în vechile lor sate sau întemeind noi localități. Aici şi-au găsit adăpost mulți țărani români din Moldova de Nord, dar şi de peste munți, din Transilvania, precum şi din Muntenia şi Dobrogea. S-au aşezat cu traiul şi în fostele aule şi câşle tătăreşti, deşi acestea au continuat să se numească în limba celor care le-au ocupat sau le-au înființat abuziv. Urmau să fie substituite aceste denumiri şi să fie soluționate o mulțime de alte probleme legate nemijlocit de însăşi viața locuitorilor. Dar, din cauza împrejurărilor bine cunoscute, nu a fost să fie aşa.

În anul 1812, provincia istorică de la est de Prut a fost anexată la Imperiul Rus. Denumirea de *Basarabia,* care anterior se referea doar la extremitatea de sud a provinciei, denumită alternativ şi *Bugeac*, este atribuită întregului interfluviu pruto-nistrean. Acestui teritoriu i se acordă mai întâi statut de regiune, iar din 1873 de gubernie rusească. Aceste două denumiri au căpătat răspândire mai cu seamă în limbajul oficial al administrației țariste, pentru că în actele cancelariei domneşti şi în istoriografia țărilor vecine Bugeacul a continuat să se numească *Basarabia,* iar restul teritoriului – *Moldova.* Mai mult, pe unele hărți ruseşti, vechi, întreg teritoriul cuprins între cursul inferior al Dunării şi Prutului şi cel

BDD-A6741 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

al Bugului de Sud este denumit tot *Basarabia,* aceasta, probabil, printr-un destin istoric comun sau printr-o asemănare de ordin geografic între cele două regiuni sudice.

Bugeacul, ca noțiune geografică, nici astăzi nu este localizat exact. Unii autori limitează această denumire doar la teritoriul îngust cuprins între Dunăre şi Prut (într-o limbă veche turcică *buçak* ar fi să însemne „unghi, colț (de teritoriu)". Alții extind teritorial această noțiune până la Nistru. Mai răspândită e opinia că Bugeacul reprezintă teritoriul de sud al Basarabiei, cuprins între Valul lui Traian de Sus, Dunăre (brațul Chilia) şi Marea Neagră. Utilizăm astăzi denumirea *Basarabia*, dar din alte considerente. Actualmente, acest nume simbolizează evenimente şi fapte din trecutul istoric al provinciei românești: perioada când sudul acestui teritoriu făcea parte din componența Țării Românești, sub domnia dinastiei basarabilor, epoca de dominație a Țării Moldovei în această regiune, lupta de secole pentru libertate şi independență națională.

Anexat la Imperiul Rus, interfluviul pruto-nistrean, după 1812, este supus unui proces forțat şi rapid de colonizare. În scopul diversificării etnice a populației pe seama băştinaşilor români, administrația țaristă strămută din guberniile şi regiunile sud-vestice ale Rusiei şi le aşază în Basarabia mii de familii de țărani ruşi şi ucraineni. Aici le sunt date pământuri spre locuire şi bejenarilor sud-dunăreni bulgari şi găgăuzi. Din ducatul Varşoviei au fost aduşi şi câteva mii de agricultori germani.

Coloniile de ruşi şi ucraineni pot fi recunoscute după denumirile lor cu terminațiile *-ovka* şi *-evka*, la bază având diverse nume de persoane, reprezentanți ai dinastiilor de țări şi ai boierimii ruse: *Alexandrovka, Ekaterinovka, Ivanovka, Mihailovka, Nicolaevka, Pavlovka, Sergheievka, Tarasovka, Vladimirovka.* Din categoria acestora fac parte şi câteva sate din rn. Cantemir, astăzi populate şi de români: Alexandrovca, Nicolaevca (comasat cu Vâlcele), Şofranovca, Victorovca. Bulgarii şi găgăuzii s-au aşezat, în mare parte, în fostele aule şi câşle tătăreşti: Baurci, Cairaclia, Cazaclia, Comrat, Congaz, Copceac, Etulia, Taraclia, Tomai. În rn. Cantemir bulgarii locuiesc în satele Dimitrova, Stoianovca, Taraclia (com. Plopi), Victorovca, iar găgăuzii în Taraclia (com. Sadâc). Nemții au locuit aici doar într-o comunitate din componența comunei Baimaclia, până în 1940. Coloniile nemțeşti se aflau în număr considerabil în regiunile de mai la sud de raionul Cantemir: Alexanderfeld, Bekendorf, Blummental, Eikendorf, Emental, Iakobstal, Marienfeld.

Particularități toponimice. Arealul toponimic Cantemir reprezintă un microsistem de nume topice majore şi minore ce fac parte din diferite categorii onimice: oiconime, hidronime, oronime, floronimice, zoonimice. Majoritatea toponimelor zonale, îndeosebi microtoponimia locală, este de origine românească. Românești sunt considerate numele de locuri şi localități create de o populație românească pe baza lexicului şi a mijloacelor derivaționale specifice limbii române. Proveniența românească a toponimelor se manifestă sub diverse aspecte: stratigrafic, etimologic, lexical, derivațional.

Stratul preistoric îl reprezintă hidronimul *Prut,* râul de frontieră cu România, alături de *Dunăre* şi *Nistru* din cuprinsul altor areale. Acestui hidronim i s-au dat mai multe explicații, între care: gr. *porata* „vad", „râu cu vad", gr. *pyretos* „(râu) zbuciumat".

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

La baza acestui nume e de presupus un radical preind. *pyreth-/-preth-/ proth-* „pârâu", „râu", acesta având reflecţii fonetice şi lexical-semantice în albaneză – *përrua* „apă curgătoare; râu".

Nume de localităţi străvechi nu s-au păstrat în zonă, acestea căzând pradă şi fiind distruse în timpul invaziei triburilor nomade. Au dispărut aşezările geto-dacice, fortăreţele şi castrele romane de-a lungul Dunării şi ţărmurilor Mării Negre, urmele lor mai persistând încă la Tyras (Cetatea Albă), Cartal (azi Orlovka), Satul Nou (azi Novoselskoe). S-au păstrat însă valurile de pământ – Valul lui Traian de Jos, Valul lui Traian de Sus, iar pe alocuri, valurile de dreapta Nistrului şi de stânga Prutului, numele lor fiind înregistrate în toponimia locală (*Traian, Troianval, Valul Troian* etc.). Descoperirile arheologice probează existenţa multor aşezări autohtone în întreg spaţiul dintre Prut şi Nistru. Este vorba de cultura materială Cucuteni, cu vechime de peste şapte milenii în spaţiul etnic românesc.

Din primul mileniu de d. Hr. datează reminiscenţele arheologice din epoca romană (sec. I-IV) şi cultura materială Dridu, ai cărei purtători au fost protoromânii (sec. V-IX). Rămăşiţe ale acestei culturi au fost găsite şi pe teritoriul satelor din raionul Cantemir: Cania, Cârpeşti, Chircani-Goteşti, Ghioltosu, Porumbeşti, Stoianovca [3, p. 90, 95, 96 ş.a.].

În Evul Mediu timpuriu, la est de Carpaţi, sunt menţionate mai multe formaţiuni prestatale teritoriale, cunoscute cu denumirile *Tiverţii, Iasii, Berladnicii, Brodnicii.* Aceste formaţiuni au fost atribuite arbitrar slavilor, alanilor etc. Arheologic însă s-a demonstrat că nucleul lor îl alcătuiau băştinaşii români. Constituite din comunităţi teritoriale şi din cete de neam (patronimii), ele au avut un rol decisiv în organizarea vieţii sociale a populaţiei în diverse domenii: economie, administrare, jurisprudenţă, armată. În baza lor s-au format comuniunile politico-militare de ţinut Greceni, Tigheci, Lăpuşna, Orhei, Soroca, care au dat naştere în cele din urmă Ţării de Jos şi Ţării de Sus ale Moldovei. În virtutea acestor situaţii şi împrejurări social-istorice s-a format şi a evoluat în continuare, în spaţiul pruto-nistrean, comunitatea etnică românească.

În Evul Mediu, părţi din actualul raion Cantemir au făcut parte din ţinuturile Tigheci şi Greceni. Ţinuturile îşi trag originea din perioada formării statelor feudale, când teritoriile lor erau divizate în *ţări, voievodate* şi *ţinuturi.* Din cuprinsul Moldovei făceau parte Ţara de Sus, cu ţinuturile nordice (Hotin, Soroca), şi Ţara de Jos, cu ţinuturile sudice (Orhei, Lăpuşna, Tigheci, Greceni). Prin legea din 1864, cunoscută ca legea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în Principatele Române, sunt adoptate ca unităţi administrativ-teritoriale *judeţele,* cu subunităţile lor *plasele.* Acestea s-au păstrat o vreme şi în perioada de dominaţie ţaristă în Basarabia, pentru care în limbajul autorităţilor ruseşti se utilizau termenii *uezd* şi *voloste.*

În fond, toponimia actuală din spaţiul pruto-nistrean datează documentar din Evul Mediu. De cele mai vechi menţiuni documentare dispun denumirile de oraşe-cetăţi: Cetatea Albă (Belgorod) – 1290, Hotin – 1310, Tighina – 1408. Vechi sunt şi unele aşezări rurale: Veprova (1406-1411), Volădăuţi (1412), Corneşti (1420), Dumeşti (1420), Homiceşti (1420), Lăvreşti (1420), Miclăuşeşti (1420) [8, p. 67, 93, 101, 281 ş.a.].

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Documentele însă întârzie să fixeze realităţile istorice. În genere, vechimea romanităţii în spaţiul de la est de Carpaţi urmează a fi stabilită încă, pe bază de documente istorice veridice şi cu aplicarea celor mai riguroase metode ştiinţifice, pentru că teoria migraţionistă şi cea a descălicatului legendar, susţinute şi promovate cu insistenţă de unii istorici până nu demult, dar şi prin unele opere literare, nu rezistă nici celei mai elementare critici.

În primul mileniu d. Hr. au existat numeroase aşezări ale romanicilor răsăriteni, acestea fiind situate pe văile râurilor Prut, Nistru, Răut, Bâc etc., precum şi în regiunea codrilor Orheiului, Lăpuşnei, Botnei, Tigheciului. În aceste zone cultura materială autohtonă apare deosebit de evident, ea aparţinând, după cum susţin arheologii, dacoromanilor în sec. V-VII, protoromânilor în sec. VIII-IX şi românilor în sec. X-XIV [9, p. 36-46].

Codrii Tigheciului şi Lăpuşnei, cu văi adânci şi dealuri înalte, acoperite cu păduri seculare, greu de pătruns, acestea constituind un obstacol natural de nădejde în calea năvălirii triburilor nomade, precum şi pe timpuri de războaie, au adăpostit şi cele mai vechi şi mai numeroase aşezări ale românilor băştinaşi. Documentele din sec. al XV-lea atestă pe teritoriul fostelor ţinuturi Tigheci şi Greceni un număr considerabil de denumiri de sate şi nume topice minore: *Chigheci* (Tigheci), râu, afluent pe stânga al Prutului (1436); *Măneşti,* sat pe Tigheci (1436); *Fântâna Mare* şi *Fântâna Păducelului,* locuri pe Tigheci, lângă Cania (1436); *Măneşti,* sat la Prut şi sat unde a fost *Oană Albul*, la Tigheci, ambele lângă satul de azi Zârneşti (1436); sat unde a fost *Cergaşă* (1443); *Miroslăveşti,* sat pe Prut, probabil lângă Ţiganca (1443); selişte unde a fost *Frumuşelul* (1452); sat unde a fost *Zorilă* (1452); sat în hotarul lui *Rentea,* lângă Zârneşti (1459); *Larga,* râu (1469); *Râşcani,* sat la obârşia Lărgii, lângă Cârpeşti (1469); *Budoiele (Budăile)*, iezere pe Prut, lângă Goteşti (1473); *Târgul Săratei,* târg la Gura Săratei (1489); seliştea lui *Bodea Rumârul,* pe Prut, lângă Hănăsenii Noi (1489); seliştea lui *Bodea Sârbul,* pe Prut, lângă Hănăsenii Noi (1489); *Câmpie,* sat pe Larga, între Goteşti şi Ciobalaccia (1493); sat unde a fost *Laţco,* pe Larga (1493); sat unde a fost *Oanca*, pe Larga, între Goteşti şi Ciobalaccia (1493); *Zerneşti,* actualul sat Zârneşti (1494) ş.a. [6, repertoriul alfabetic].

Sunt numeroase menţiunile documentare din sec. XVI-XVII, majoritatea referindu-se la perioade mult mai vechi, încă de pe vremea domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432), Iliaş şi Ştefan voievozi (1433-1447), Bogdan II (1449-1451), Ştefan cel Mare (1457-1504): *Murseşti,* sat la obârşia Lărgii (1508); *Luceanii,* selişte la Prut, lângă satul de azi Toceni (1519); *Toceanii,* sat la Prut, actualul sat Toceni (1519); sat la Fântâna lui *Cucu Tiga,* pe Larga, între Chircani şi Goteşti (1507); *Dăneştii,* sat pe Larga, lângă Constantineşti (1507); sat unde a fost casa lui *Oană Lărjanu*, la gura Lărgii, între Chircani şi Goteşti (1507); sat unde a fost casa lui *Sin,* pe Tigheci, lângă Murseşti (1528); *Seliştea Tătărcanilor,* probabil Tătărăşenii de azi (1528); *Coşeştii* şi *Lungaşii,* sate pe Tigheci (1546); *Pietrişul,* loc pe Tigheci (1546); sat la *Fântâna lui Cucută,* pe Prut, lângă Goteşti (1604); sat unde a fost Silea, pe Tigheci (1558); *Briţcanii,* sat pe Prut, la gura Lărgii (1548, 1552); *Vlădeşti,* sat pe Prut, denumit şi *Dădeşti*, probabil lângă Goteşti (1604); *Păcurăreşti,* sat pe Prut, la confluenţa cu râul Larga (1604); *Goteşti,* sat pe Prut,

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

în ţin. Tigheci (1609); *Măliceni,* sat pe Tigheci (1609); *Bălacea,* gârla în lunca Prutului, lângă Goteşti (1609); *Negrileşti*, sat pe Prut, în gura Lărgii (1621) ş.a. [6, repertoriul alfabetic].

După cum se poate observa, pentru unele nume topice procesul toponimizării s-a încheiat înainte de atestarea lor în documente, acestea prezentând forme derivate cu suf. *-eşti, -ani, -eni*: *Măneşti* (1436), *Miroslăveşti* (1443), *Zerneşti* (1494), *Murseşti* (1508), *Luceanii* (1519), *Toceani* (1519), *Dăneşti* (1507), *Coşeşti* (1546), *Goteşti* (1609), *Negrileşti* (1621). S-ar putea presupune deci că ele au o vechime mai mare decât atestările lor documentare. Denumirile descriptive, care conţin sintagma *unde a fost* sau *unde este,* fie că nu au atins nivelul toponimizării, fie că desemnau aşezări în stadiu de formare.

Multe dintre toponimele menţionate în documentele vechi şi-au făcut apariţia încă la începutul epocii feudalismului, în faza când „obştea ţărănească liberă se transformă în obştea iobagă şi când, în felul acesta, se pun bazele proprietăţii feudale asupra pământului şi a exploatării feudale a ţăranilor” [10]. De aici denumirile unor localităţi de proveniență antroponimică ce redau numele foştilor proprietari de sate şi moşii. Acestea devin mai numeroase pe măsură ce tot mai mulţi proprietari deveneau beneficiarii donaţiilor domneşti de moşii şi sate. Demnitarilor, curtenilor, boierilor li se dădea în stăpânire pământuri „pentru dreapta şi credincioasa slujbă faţă de domnie”, pentru participare la războaie etc. Antroponimice la origine sunt şi denumirile de sate aflate cândva în perimetrul actualului areal toponimic: *Măneşti* (1436), *Miroslăveşti* (1441), *Râşcani* (1469), *Luceani* (1519), *Coşeşti* (1546), *Dădeşi* (1604), *Goteşti* (1609), *Măliceni* (1609), *Negrileşti* (1621) ş.a.

Din documentul de la 13 iunie 1436 aflăm, de exemplu, că Ilie şi Ştefan Voievozi, domni ai Ţării Moldovei, donează lui Mihail Stângaciu, pentru „dreapta şi credincioasa lui slujbă… la Chegheci, pe pârâul Fântânilor, unde a fost Oană Albul, satul Măneşti” [11, vol. I, p. 213]. Aceiaşi domni şi pentru aceleaşi merite, la 25 iunie 1441, confirmă lui Vlad Jicov satul Miraslăveşti „la Chigeci, la Salcia” [11, vol. I, p. 300-301]. Ştefan cel Mare, la 5 iunie 1469, întăreşte lui Vlad Mursea un loc la obârşia Lărgii, mai sus de Râşcani, unde mai târziu, în 1508, este menţionat documentar satul Murseşti [11, vol. II, p. 234-235; 12, veac. XVI, vol. I, p. 78, 266]. Vornicului Nistor Ureche sunt confirmate de către Eremia Movilă, la 16 mai 1604, cumpărături de sate în ţinutul Chigheciului: Dădeştii, care se mai numeau şi Vlădeşti, străveche proprietate a lui „Vlad cel bătrân, de pe vremea lui Bogdan Voievod”; Păcurăreştii, pe Prut, la gura Lărgii, „cu loc de moară la Larga, … dreaptă ocină şi dedină” a lui Toader Păcurar, acesta tot de pe vremea lui Bogdan voievod [12, veac. XVII, vol. I, p. 148]. Constantin Movilă voievod, domn al Ţării Moldovei, face cunoscut, prin cartea sa din 4 august 1609, că „slugile noastre, Ghervasie şi fratele lui Târgolea (şi alţii – n.n.)… de bună voia lor, nesiliţi de nimeni şi nici asupriţi, au vândut a lor dreaptă ocină şi dedină, din uric ce a avut bunicul lor Simion Căptar de la Ştefan voievod cel bătrân, un sat anume Mălicenii, ce sunt pe pârâul Chigheci, ce este în ţinutul Ghigheciului, şi au vândut acest sat credinciosului nostru boier, pan Dumitrachi Chiriţă, mare postelnic, pentru trei sute

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

taleri de argint" [12, veac. XVII, vol. II, p. 237-238]. Negrileştii de pe Prut, partea de jos a satului Brițcani, de la Gura Lărgii, localizat între Chircani şi Goteşti, este întărit prin carte domnească lui Drăgan, comis în 1621 [12, veac. XVII, vol. V, p. 16] ş.a.

Prin acte domneşti se confirmau donații de moşii şi sate, de iezere şi lacuri, de prisăci şi mori etc., făcute mănăstirilor din Moldova. Astfel, la 11 februarie 1447, Ştefan cel Mare întăreşte mănăstirii Moldovița stăpânire asupra unui iezer pe Prut „anume Gemenele, cu toate gârlele sale, şi, la Chigheci, o prisacă, anume prisaca lui Brumar, şi cu poiană" [11, vol. I, p. 385]. Marele domn, prin actul din 2 iulie 1502, întăreşte mănăstirii Putna mai multe locuri de pe Prut: iezerul Cerlenul, satul Balinteşti, cu seliştea lui Manea, în gura Frumuşiței, cumpărat de la nepoții lui Cristea Negru, cu 500 de zloți tătăreşti; satele Frăceni, pe Frumoasa, din jos de Troian, Şcheia la gura Frumoasei, satul Fântâna Măcişului, din capătul din jos al iezerului Cerlenul (Roşu – n.n.), cumpărate de la nepoții lui Neagoe logofăt, cu 330 de zloți tătăreşti, şi o bucată de loc din hotarul Boiştii, mai jos de gura Boiştei, cu satul unde a fost Fălcin, pe Frumuşița, mai jos de Andrieş, cumpărat de la nepoții lui Duma Mădoaie, cu 100 de zloți tătăreşti [11, vol. III, p. 501-503].

Unele dintre localitățile menționate în documentele vechi, fiind întemeiate pe locul sau în preajma celor anterioare, au continuat să sălăşluiască viața românilor din secolele VIII-IX şi X-XIV. Altele datează din perioadele de mai târziu, făcându-şi apariția în urma mişcărilor de populație dintr-o regiune în alta. Deplasările de populație românească pe teritoriul Moldovei s-au produs în trei direcții: (1) de la vest spre est; (2) din nord şi nord-vest spre sud şi sud-est; (3) din sud-vest spre nord-est. Primele două, după cum afirmă Al. Philippide, au fost principalele şi cele mai influente în procesul de repopulare a teritoriului [13, vol. II, p. 390, 404-407]. Din regiunile Carpaților, prin văile râurilor mari, şi din nordul Moldovei, coborau noi şi noi valuri de populație românească, țărani plugari şi crescători de vite, în căutarea pământurilor libere şi roditoare, prielnice vieții, şi a locurilor bune de păşunat şi de fâneață. În urma acestor strămutări în sudul Basarabiei au apărut noi aşezări umane, dintre care şi multe sate de păstori ardeleni, sate de mocani, cum le spun şi astăzi localnicii.

Mişcările de populație şi întemeierea de noi sate în această regiune au durat până la sfârşitul sec. al XIX-lea. În această perioadă au apărut, după cum s-a arătat mai sus, şi satele de colonişti ruşi, ucraineni, nemți, bulgari, găgăuzi. Aşezări noi, în fostul jud. Cahul, au apărut şi în urma reformei agrare din anii 1858-1860, înfăptuite de Alexandru Ioan Cuza, când pe pământurile de împroprietărire, denumite *răzeşii,* țăranii şi-au întemeiat noi gospodării care s-au transformat în cătune şi apoi în sate mari. Sate noi au luat ființă şi după reforma agrară din anii 1918-1924, realizată în Basarabia de instituția administrației române „Casa noastră".

În toate vremurile de răstrişte, şi în perioada invaziei triburilor nomade, şi în timpul războaielor împotriva turcilor şi tătarilor, şi pe când în stepele Bugeacului hălăduiau hoardele nogaice ale tătarilor, pământurile de la est de Prut niciodată nu au rămas pustii, fără populație, chiar dacă locuitorii băştinaşi îşi părăseau temporar aşezările, ca mai

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

târziu, pe timp de pace şi linişte, să revină la vetrele lor. Acest adevăr îl mărturisesc documentele de epocă, dar şi toponimia istorică. „Predominarea toponimiei româneşti în Basarabia ne arată biruinţa elementului românesc asupra celui străin şi în această parte a teritoriului românesc. Într-adevăr, mai toate văile, dealurile, apele şi satele poartă nume vechi caracteristice româneşti” (L. Boga).

În Evul Mediu, după cum s-a menţionat deja, părţi din arealul toponimic cercetat intrau în componenţa ţinuturilor Tigheci şi Greceni. Din cuprinsul acestora făceau parte satele actuale Goteşti, Tătărăşeni, Toceni, precum şi o mulţime de aşezări care au dispărut sau şi-au schimbat denumirile: Brîţcanii, Coşeştii, Dădeştii, Luceanii, Mălicenii, Măneştii, Murseştii, Negreştii, Păcurăreştii, Râşcanii, Vlădeştii ş.a. Se presupune că pe cursul superior al râului Tigheci a existat şi un târg al Tigheciului, după care a fost denumit ţinutul Tigheci [14, p. 244].

Documentele din sec. al XVIII-lea atestă pentru teritoriul ţinutului Tigheci denumirea *Greceni,* fixând astfel extinderea acestei denumiri şi asupra ţinutului Tigheci de altă dată. Recensământul populaţiei din 1772, păstrat incomplet în arhive, înregistrează în ţinutul Greceni doar 11 sate: Vadul (Vadul lui Isac), Manta, Pelinei, Cârhana (Crihana), Frumoasa (pe locul actualului oraş Cahul), Zârneşti, Paicu, Larga, Baurci şi Goteşti. Pentru Goteşti sunt indicaţi 58 de locuitori supuşi dăjdiilor, dintre care doi mazili (Constantin Chiriac, Ion Iuraşcu) şi doi duhovnici, moşia aparţinând jicnicerului Ştefan Bosii [15, vol. VII, partea I, p. 159-160].

În „Condica liuzilor pe 1803”, satele care ne interesează sunt repartizate în două ţinuturi – Greceni şi Codru, sursa conţinând şi unele informaţii de ordin social-economic: în ţin Greceni – Goteşti, bir anual 1072 lei, moşia paharnicului Petrachi Cazimir; Slobozia Goteşti, bir. an. 92 lei, a paharnicului Petrachi Cazimir; Ţiganca, bir. an. 180 lei, a spătarului Grigoraş Costachi; în ţin. Codru – Hănăseni, bir. an. 600 lei, a mănăstirii Sf. Sava; Vetrişoaia, bir. an. 300 lei, a mănăstirii Sf. Sava; Toceni, bir. an. 760 lei, a vornicului Teodor Balş; Haragâş, bir. an. 968, a logofătului Costachi Ghica; Hănăsenii Vechi, bir. an. 508 lei, răzăşesc; Cania, bir. an. 800 lei, neferi; Măcreşti, bir. an. 368 lei, neferi; Capaclăia, bir. an. 460 lei, neferi [16, 1803, p. 252-255]. În terminologia de epocă *liuzi* se numeau birnici, iar *neferi* – oamenii săraci care nu puteau plăti bir.

Conform Recensământului din 1817, din ţinutul Codrului făceau parte satele: Tocenii, Lecanii (Leca), Cania, Haragâş, Hănăsenii Vechi, Cociulia, Măcreşti, Cârpeşti, Enichioi, Baimaclia, Sădâcul, Şamalia, Capaclia, Vetrişoaia, Hănăsenii Noi. În ţin. Greceni sunt trecute satele: Goteşti, Ciobalaccia, Tartaul, Ţiganca, Vlădeşti (în ocolul Prutului), Chioselia Mică, Câietu, Coştangalia Mare (în ocolul Cahulului). În ţin. Codrului sunt menţionate şi câteva cătune (câşle), fără denumiri, lângă satele Capaclia, Hănăseni, Sadâc ş.a. [17, p. 191-197, 221-223, 226-227]. Cele mai mari sate dintre acestea aveau între 50 şi 140 de gospodării individuale: Leceanii – 63, Haragâş – 120, Hănăsenii Vechi – 135, Cociulia – 68, Enichioi – 52, Hănăsenii Noi – 89, Chioselia Mică – 53, Coştangalia Mare – 64.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

După 1812, tradiționala organizare administrativ-teritorială în județele şi ocoale a fost preluată de autoritățile țariste, dar numai pentru un timp, pentru că diriguitorii regiunii şi guberniei Basarabia au intervenit apoi cu schimbări radicale. A se vedea despre aceasta studiul istoricului D. Poştarencu despre organizarea administrativ-teritorială a Basarabiei în perioada țaristă [18, p. 9-20].

Conform legii din 31 martie 1864, promulgată de Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Principatelor Române Unite, județul Cahul, unul dintre cele trei județe sudice (Cahul, Bolgrad, Ismail) retrocedate Principatului Moldovei de către Imperiul Rus în 1856, avea în componența sa trei plase: Coştangalia, Cotul Morii şi Tigheci. Plasa Tigheciului cuprindea majoritatea satelor din actualul raion Cantemir.

Principiul divizării teritoriului în județe şi plase a fost aplicat în Basarabia în toți anii 1918-1940. După 1945 însă, acest teritoriu a fost divizat în raioane. În 1998 s-a revenit la județe doar până în 2003, când s-a trecut din nou la organizarea administrativ-teritorială după raioane.

Poziția geografică şi condițiile naturale favorabile au asigurat în această zonă o viață sedentară şi o activitate umană multilaterală din cele mai vechi timpuri. Şi băştinaşii geto-daci, şi urmaşii lor romanizați, protoromânii şi românii medievali, au viețuit cu populațiile de altă etnie, întreținând timp îndelungat strânse legături economice şi culturale. În toate timpurile majoritatea locuitorilor din această zonă o alcătuiau românii. La recensământul din 1817 în localitățile din ținutul Greceni locuiau 2039 de familii sau 10195 de locuitori (țărani, mazili, ruptaşi, duhovnici etc.), dintre care, ca şi în întreaga provincie Basarabia, majoritatea o constituiau românii moldoveni [19, p. 69].

După aproximativ 100 de ani, numărul populației s-a dublat şi aceasta nu pe seama sporului natural, ci ca rezultat al populării teritoriului cu țărani ruşi şi ucraineni strămutați din regiunile şi guberniile Rusiei țariste, cu bejenari sud-dunăreni (bulgari, găgăuzi) şi colonişti germani din ducatul Varşoviei. Pământurile ținuturilor sudice au fost date spre locuire imigranților străini conform ukazului imperial din 1812.

Conform Recensământului din 1930, plasele din jud. Cahul aveau următoarea componență etnică: Cantemir – 33154 români, 3878 germani, 285 bulgari, 1325 ruşi, 383 evrei, 358 ruteni, 318 țigani, 34 greci, 26 găgăuzi, 12 polonezi, 4 sârbi, 2 armeni, 2 turci, 1 ceh, 1 neidentificat (din numărul total de locuitori 42148); Ştefan cel Mare – 26673 români, 9859 găgăuzi, 2291 ruşi şi ruteni, 1913 bulgari, 1432 germani, 724 evrei, 482 țigani, 50 greci, 20 polonezi, 8 armeni, 1 ceh, 1 turc, 1 neidentificat (din 43 442 locuitori) [20, p. 100-104]. E de menționat faptul că plasele respective includeau şi unele localități din actualele unități administrativ-teritoriale: raionul Leova, raioanele din componența UTAG.

La Recensământul din 1989, raionul Cantemir avea 51819 locuitori, oraşul Cantemir având 5245 de locuitori (2464 bărbați şi 3781 femei), dintre care 3612 moldoveni/români, 638 ruşi, 424 bulgari, 376 ucraineni, 131 găgăuzi, 64 de altă etnie [21, p. 172-174; 22, vol. I, p. 180].

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Particularităţile fizico-geografice şi naturale ale terenului, aspectele vieţii sociale, şi-au găsit reflectare în toponimia majoră şi minoră a raionului Cantemir. Sub aspect lexical-semantic se disting mai multe categorii şi subcategorii de toponime.

1**.** Topografice, inclusiv:

1) Hidronimice: *Balta, Balta Mare, Barcul Mare, Barcul Mic, Băhnile, Budăiul, Bulboaca, Bulbuhana, Bulhacul, Colacul, Fântâna Zânelor, Gârlişoara, Ialpugel, Iazul, Izvoara, Izvoarele, Lacul, Ochiul, Prutețul, Şipotul, Şipoţelul, Şuşmeaua, Şuşmeaua din Hârtop* ş.a.

2) Oronimice: *Botul Chiscului, Chetrăria, Chetrăriile, Chiscul, Chişiorul, Coasta Săcii, Drumul Cociuliei, După Deal, Fundacul, Fundul Luncii, Grindul, Grindul Bălăcii, Haşcanaua, Hăţaşul, Hârtopul, Hliza, Holmul, Hreabănul, Lutăria, Mojila Ţarnei, Movila, Movila Prisăcii, Movilele, Muchia, Podiştea, Podişul, Ponoara, Prăvalul, Răspântia, Râchile, Râpa cu Lichici, Râpa Holmului, Râpana, Ruptura, Scurtăturile, Stânca, Şleahul, Vadul Morii, Valea Acuiului* ş.a.

3) Floronimice (fitonimice): *Boroscaiştea, Bozăria, Cătina, Costeiul, Curcubeţica, Curpenişul, Dughia, Harbuzăria, Lumânărica, Pădurea Nouă, Pălămida, Părul, Părul cel Mare, Plopii cei Mari, Poiana Veche, Rădiul, Râpa Aliorului, Salcia, Schinăria, Sfanduhul, Socii, Stejarul cel Mare, Stejărelul, Stuhăriile, Trifoiul, Tufarii, Tufele, Ţipirigul, Valea Pădurii, Valea Salcâmilor, Valea Teiului* ş.a.

4) Zoonimice: *Broscăria, Chiscul Lupului, Culiciul, Gâscăria, Grindul Cailor, Hulpăria, Hulturul, Lupăria, Răcariul, Şerpele, Şerpoaica, Toloaca Oilor, Ţâstăroaica, Vadul Vacilor* ş.a.

2. Social-istorice, inclusiv:

1) Etnonimice: *Armeneasca, Bulgărica, Chiscul Turcului, Mahalaua Ruşilor, Moşia Nemţilor, Movila Tătărască, Pădurea Armenilor, Pădurea Nemţilor, Tătărasca* ş.a.

2) Antroponimice: *Antoneşti, Bejanul, Bragalea, Constantineşti, Cotul lui Răscărachi, Curtea lui Tomov, Drăgana, Drăgănuţa, Goteşti, Iazul lui Galan, Ilaşcu, Leca, Măcreşti, Moara lui Tomov, Pădurea lui Galino, Pleşeni, Râpa Elenei, Râpa lui Andronic, Râpa lui Cuţaga, Tătărăşeni, Valea lu Vlad* ş.a.

3) Sociale: *Boiereasca, Cota, Cota lui Ţanga, Loturile, Mănăstireasca, Pădurea Mănăstirii, Pălmăşia, Popeasca, Răzeşia, Răzeşiile, Uceastcurile* ş.a.

4) Profesionale: *Cărăuşi, Cesnocari, Chirigii, Ciotcari, Pădurari, Poştari, Răcari* ş.a.

5) Oiconimice: *Bordeiul, Camera Agricolă, Câşla, Făgădăul, Moara Veche, Morile din Deal, Morişca, Odaia, Standoala, Stâna, Şandramaua, Târla, Târliştea, Velniţele* ş.a.

6) Fortonimice: *Cetăţuia, Dealul Cetăţii, Sub Cetate, Troianul, Troianval, Şanţul, Şanţurile, Valul, Valul lui Traian, Valul Troian* ş.a.

7) Calificative: *Adânca, Alba, Arsa, Bogata, Ghetroasa, Cotita, Galbena, Larga, Lunga, Saca, Sărata, Schinoasa, Scurta, Strâmba* ş.a.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Toponimia dispune de un sistem complex de procedee şi mijloace de formare a unităţilor onimice. Sub aspect d e r i v a ţ i o n a l, arealul cercetat nu se deosebeşte prea mult de celelalte zone toponimice. Principalele modele structurale sunt, în fond, aceleaşi: s i m p l e şi c o m p u s e. Formaţiile simple sunt de două tipuri: p r i m a r e, alcătuite dintr-un cuvânt sau o temă onimică, fără elemente afixale, şi d e r i v a t e, constând dintr-un cuvânt sau temă onimică şi anumite afixe.

Toponimele primare reprezintă la origine diferite clase de cuvinte comune sau proprii: termeni geografici (*Budăiul, Grindul, Hârtopul, Holmul, Lacul, Moşia, Podişul, Poiana, Prisaca, Rădiul, Şesul, Şipotul, Toloaca, Vadul* ş.a.), antroponime (*Atanasiu, Bejanul, Bragalea, Cireşanu, Ilaşcu, Leca, Silimonul* ş.a.), toponime (*Bujoreni,* mahala < *Bujoreni,* sat; *Larga,* sat < *Larga,* râu; *Tigheci,* sat < *Tigheci,* râu; *Troianul,* teren agricol < *Troianul,* val, fortificaţie străveche; *Măcreşti,* mahala < *Măcreşti,* sat; *Ulmeni,* teren agricol < *Ulmeni,* sat; *Verdeşeni,* parte de moşie < *Verdeşeni,* sat; *Vetrişoaia*, vale < *Vetrişoaia,* sat ş.a.).

Derivarea este unul dintre principalele procedee de formare a numelor topice. Acest procedeu constă în ataşarea la cuvintele bază a unor sufixe sau prefixe. Prefixarea însă este puţin productivă în toponimie. Prin sufixare se creează cuvinte noi, în cazul nostru unităţi onimice noi, cu valori lexical-semantice, gramaticale şi funcţionale specifice domeniului onomastic. Sufixele toponimice modifică sensul cuvintelor etimoane, le concretizează şi le individualizează conţinutul lor lexical. Academicianul Iorgu Iordan remarcă în legătură cu aceasta: „Impresia generală pe care o lasă cercetarea formaţiilor toponimice sufixate este că subiectele vorbitoare nu cunosc nicio piedică şi nicio limită în domeniul derivării, când nevoia cere să recurgă la acest mijloc de creaţie: de la orice temă şi cu orice sufix poate, teoretic cel puţin, să ia naştere un nume topic nou, menit să caracterizeze, să definească scurt, dar cu atât mai pregnant, un loc a cărui aşezare geografică, înfăţişare exterioară etc. impun utilizarea unui toponim deja existent, eventual a unui apelativ, ajutat de un element derivativ, pentru ca locul respectiv să capete fiinţă în conştiinţa lingvistică a regiunii unde se găseşte” [23, p. 395].

O caracteristică a sufixării se consideră faptul că, prin ataşarea formanţilor derivativi la cuvintele etimoane, toponimele create capătă posibilitatea de a fi raportate la o anumită categorie structurală (tip, model). În acest mod, sufixele îndeplinesc rolul unor semne sau mărci clasificatoare a toponimelor după structura lor derivaţională.

Toponimele sufixate exprimă noţiuni şi sensuri semantice din cele mai diferite: însuşiri şi calităţi ale realităţilor obiective, particularităţi fizico-geografice şi naturale ale terenului, configuraţia şi dimensiunile locurilor, posesia personală sau apartenenţa locală a obiectelor desemnate. Sufixele toponimice îşi au fiecare rostul şi funcţia lor, domeniul de întrebuinţare, gradul de productivitate, teritoriu de răspândire:

Sufixul *-ani/-eni* formează, în fond, nume de localităţi, având la origine semnificaţie locală sau posesorală: *Briţcani, Epureni, Hănăseni, Luceani, Pleşeni, Râşcani, Tătărăşeni, Toceni (Toceani)* ş.a. Astfel de nume sunt atestate în număr considerabil încă în primele documente slavo-româneşti din sec. XIV-XV.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Sufixul *-eşti* este deosebit de productiv în procesul de formare a numelor de localităţi, acestea datând documentar începând din sec. XIII-XIV: *Antoneşti, Cârpeşti, Constantineşti, Dăneşti, Goteşti, Lăvreşti, Măneşti, Miroslăveşti, Murseşti, Negrileşti, Păcurăreşti, Vlădeşti* ş.a. La origine, aceste nume indicau posesia sau apartenenţa proprietăţilor funciare la o anumită persoană sau la un grup de persoane din aceeaşi familie. *Măneşti,* de exemplu, a însemnat de la început „comunitatea de oameni trăitori pe moşia lui Manea sau a grupului de persoane din familia lui Manea, a măneştilor". Aceeaşi semnificaţie au avut-o iniţial respectiv oiconimele *Murseşti, Negrileşti, Păcurăreşti, Vlădeşti* etc. Numele moşiilor l-au preluat mai târziu satele întemeiate în cuprinsul moşiilor. Semnificaţie posesorală sau de apartenenţă au avut-o şi unele formaţii în *-ani/-eni* (*Briţcani, Hănăseni, Luceani, Pleşeni, Râşcani* etc.).

Valori semantice diferite imprimă formaţiilor toponimice sufixele *-a/-ea, -oaia* şi *-oaica,* aceasta pentru că sunt ataşate la cuvinte şi teme cu statut diferit: a) antroponime (*Băbăiana, Mihăiloaia, Velişoaia, Zdroboaia*), b) apelative (*Ciotoaia, Găuzoaia, Ţepoaia, Ţistăroaica*).

Sufixele *-ărie/-erie, -iş* şi *-işte,* având în toponimie forme articulate *-ăria/-eria, -işul* şi *-ştea,* formează nume topice, în special microtoponime, care reprezintă la origine apelative cu sens colectiv şi colectiv-local. Formaţiile respective denumesc cantităţi mari de entităţi (obiecte, materii etc.), iar unele dintre ele şi locul unde se află aceste entităţi în cantităţi mari. La bază au de obicei: a) nume de animale, păsări etc.: *Ciorăria, Hulpăria, Lupăria, Răcăria;* b) nume de plante: *Bozăria, Harbuzăria, Schinăria, Stuhăria; Curpenişul, Boroscaiştea;* c) nume de obiecte topografice, materii: *Chetrăria, Ciotcăria, Lutăria, Sâliştea, Staniştea, Târliştea.* Aproape în toate cazurile procesul derivării s-a produs pe teren extraonimic şi deci numelor topice în discuţie le corespund respectiv unităţi din lexicul comun.

Sufixele calificative derivă nume topice care denumesc la origine o particularitate, o însuşire sau o calitate a obiectelor desemnate. Dintre acestea cel mai productiv este sufixul *-os,* care formează la origine nume-substantive provenite de la adjective. Derivatele onimice exprimă: a) abundenţa de entităţi (obiecte, materii etc.): *Găunoasa, Râpoasa, Schinoasa;* b) mulţimea de fiinţe (animale, păsări etc.): *Furnicosul;* c) posesia altor particularităţi: *Râioasa, Ruginoasa.*

Relativ productiv este şi sufixul *-esc* (fem. *-ească/-iască*), cu formele onomice articulate *-escul* (*-easca/-iasca*), derivatele exprimând la origine posesia sau apartenenţa: a) la o anumită persoană sau la un grup de persoane: *Antoneasca, Armenasca, Boiereasca, Popeasca, Tătărasca;* b) la o anumită instituţie, organizaţie: *Mănăstireasca, Milităreasca.*

Calificative sunt şi toponimele adjectivale fără sufixe, formate de la adjective prin substantivizare. Acestea denumesc obiectele şi locurile după o particularitate a lor reală: a) forma, configuraţia, dimensiunile: *Larga, Lunga, Rotunda, Scurta, Strâmba;* b) culoarea, calităţi olfactive: *Alba, Galbena, Roşia, Sărata;* c) aspectul exterior general: *Frumoasa, Urâta;* d) noţiuni climaterice: *Calda, Ferbintea, Recea;* e) alte noţiuni şi semnificaţii: *Bogată, Saca, Săraca.*

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

Sufixele diminutivale formează nume topice care exprimă ideea de „minor” în comparație cu noțiunile de bază ale cuvintelor etimoane. Majoritatea derivatelor diminutivale denumesc obiecte de proporții mai mici, însuşiri reduse, calități mai puțin relevante în comparație cu ceea ce se consideră normal şi obişnuit. Reprezentative în acest plan sunt formanții: *-ac (Fundacul, Rădiacul), -aş (Hrebanaşul, Izvoraşul), -el (Ialpugel, Stejărelul, Şipoțelul), -eț (Ciulinețul, Prutețul), -ior,* folosit adeseori în combinație cu sufixul *-iş/-uş (Căpriorul, Gârlişoara), -ița (Băltița, Movilița), -uț (Iezuțul, Luncuța)*. Augmentativele toponimice conțin formanții: *-an (Bulbuhana, Gropana, Râpana), -oi (Chetroiul, Gâtoiul)*.

Compusele toponimice, în cazul nostru, denumesc în absoluta lor majoritate locuri şi obiecte topografice minore (pârâie, izvoare, văi, vâlcele, dealuri, movile, terenuri agricole etc.). Doar o singură denumire desemnează un obiect major, o localitate – *Țiganca Nouă,* sat în componența comunei Țiganca. Formațiile dintr-un singur component onimic țin de categoria denumirilor cu cel mai înalt grad de toponimizare. Productivitatea compuselor în microtoponimie constă în faptul că elementele lor componente, multiple şi diverse ca valori semantice şi funcții, redau complet şi mai exact particularitățile microobiectelor topografice, ceea ce le asigură un grad sporit de claritate, mai uşor sunt memorizate, contribuind la o mai lesne identificare şi localizare şi căpătând astfel reala posibilitate de a se încadra pe deplin în sistemul structural toponimic.

Toponimele compuse sunt concepute ca unități onimice integre sub aspect lexical-semantic şi gramatical, îndeplinind principala lor funcție – a denumi realitățile lumii obiective. Din punct de vedere morfologic-structural se disting mai multe categorii de nume topice, dintre care cele mai productive sunt:

1. Substantiv în nominativ + substantiv în genitiv (SN + SG**)**. Primul substantiv (SN) indică, de regulă, specia obiectului desemnat (deal, vale, pârâu, baltă, lac, teren agricol etc.), cel de al doilea substantiv (SG) are rol de atribut şi exprimă: a) posesia personală sau colectivă: *Curtea lui Tomov, Fântâna lui Peiu, Iazul lui Galan, Pădurea lui Galino, Pădurea Nemților, Târla lui Niță, Valea lui Dragnea;* b) apartenența locală: *Linia Ocnei, Pădurea Baimacliei, Pădurea Ulmenilor, Podişul Tartaulului, Valea Acuiului, Valea Haragâşului, Valea Satului, Valea Taracliei;* c) dependența: *Chiciorul Dealului, Coasta Săcii, Fața Satului, Grindul Bălăcii, Gura Lărgii;* d) elementele componente, materia: *Balta Glodului, Râpa Aliorului, Valea Salcâmilor, Valea Teiului, Valea Tufelor;* e) poziția geografică: *Dealul Jiilor, Fundul Luncii, Movila Podişului, Mojila Țarnei, Râpa Holmului;* f) destinația: *Grindul Cailor, Toloaca Oilor, Vadul Vacilor.*

2. Substantiv + prepoziție + substantiv (S + P + S). Primul termen este, de regulă, un nume comun şi indică specia obiectului desemnat. Termenul al doilea poate fi un nume propriu geografic sau un antroponim. Precedat de prepoziție, el are rol de atribut şi serveşte ca marcă distinctivă a formației toponimice. Prepozițiile din structura acestor denumiri sunt simple sau compuse (combinate), cel mai frecvent folosite fiind *de, la, din, cu, în; de la, de pe, dinspre, dintre* etc. Determinantul prepozițional exprimă aproape

BDD-A6741 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

aceleaşi valori lexical-semantice ca şi determinativul genitival din compusele SN + SG, arătând: a) posesia personală sau colectivă: *Fântâna la Gherasim, Grădinile la Culiță Munteanu, Viile la Nemți;* b) dependența sau apartenența locală: *Balta la Antoneşti, Imaşul la Iepureni, Podul la Cania;* c) poziția geografică: *Grădinile din Baltă, Iazul de pe Larga, Movila de pe Deal, Şuşmeaua din Hârtop;* d) elementele componente, materia: *Balta cu Rogoz, Barcul cu Sălcii, Poiana cu Flori, Râpa cu Lichici.*

3. Substantiv + adjectiv (S + A). Şi în cazul acestor formații determinatul este, de regulă, un termen generic care desemnează obiectul (*Balta Albă, Malul Galben*). Determinantul poate fi un adjectiv propriu-zis sau o altă parte de vorbire cu valoare de adjectiv, participiu sau pronume posesiv *(Cotul Ascuțit, Pădurea Noastră)*. Uneori, între termenii componenți este intercalat articolul demonstrativ *cel (cea, cei, cele)*. Adjectivul exprimă valori semantice diverse: a) calitatea (dimensiunile, forma, culoarea etc.): *Barcul Mare, Barcul Mic, Cotul Ascuțit, Cotul Lung, Cotul Mic, Dealul cel Mare, Malul Galben, Movila cei Mare, Movila Verde, Părul cel Mare, Poiana Nouă, Salcia Mică;* b) posesia, apartenența: *Cota Boierească, Movila Tătărască, Partea Răzăşească;* c) timpul, vechimea: *Granița Veche, Lunca Bătrână, Pădurea Nouă, Poiana Veche, Şleahul Vechi, Târgul cel Vechi.*

4. Numeral + substantiv (N + S). Acest model structural este mai puțin productiv în toponimie. Ca prim element de compunere apare, de obicei, numeralul cardinal, acesta referindu-se la cantitatea sau numărul obiectelor desemnate de substantiv, precum şi la dimensiunile de suprafață a terenurilor: *Nouă Prăjini, Suta de Hectare, Trei Colnice, Zece Sălcii.*

5. Prepoziție + substantiv (P + S). Este unul dintre cele mai productive modele structurale în microtoponimie. Numele topice respective denumesc proprietăți din cele mai diferite: a) poziția geografică: *Deasupra Curții, După Deal, La Punte, Lângă Sat, Sub Pădure;* b) situarea obiectului în cadrul unui spațiu: *În Baltă, În Pădure, Pe Larga, Pe Saca, Pe Tigheci;* c) situarea obiectului față de alt obiect: *Din Jos, Din Sus;* d) situarea obiectului între alte obiecte: *Între Cărări, Între Drumuri, Între Râpi, Între Vii* etc.

După cum s-a menționat deja, arealul toponimic cercetat cuprinde şi nume topice formate în alte limbi (slave, turcice), conținând respectiv formanții *-ov/-ev, -ovca/-evca (Alexandrovca, Ivanovo Pole, Popovca, Victorovca)* şi *-lia, -lâc (Baimaclia, Capaclia, Cociulia, Taraclia, Taşlâc)*. Aceste nume au fost preluate de la populațiile conlocuitoare în perioadele mai vechi ale istoriei. În prezent active şi productive sunt modelele structurale de limbă română actuală.

În concluzie, toponimia arealului Cantemir reprezintă un complex de nume topice majore şi minore cu trăsături lingvistice comune întregului sistem toponimic românesc, dispunând, în acelaşi timp, şi de unele particularități proprii, acestea datorită specificului vorbirii populare, graiurilor locale. Arealului toponimic cercetat i-au fost imprimate însă şi unele particularități extralingvistice, acestea condiționate fiind de factori de ordin geografic, social-istoric, economic şi cultural.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *Topograficeskaia karta Moldavii. Gheograficeskoe opisanie.* Moscova, 1981.

2. Râmbu Nicolae. *Geografia fizică a Republicii Moldova.* Chişinău, 2001.

3. Hâncu Ion. *Vetre strămoşeşti din Republica Moldova.* Chişinău, 2003.

4. Arnăut T. *Vestigii ale sec. VII-II a. Chr. în spațiul de la răsărit de Carpați.* Chişinău, 2003.

5. Rikman E.A. *Pameatniki sarmatov i plemion cerneahovskoi kulturî.* Chişinău, 1975.

6. Gonța A. *Documente privind istoria României. Moldova. Veacurile XIV-XVII (1384-1625). Indicele numelor de locuri.* Bucureşti, 1990.

7. Cantemir Dimitrie. *Descrierea Moldovei.* Chişinău, 1992.

8. Ghibănescu Gh. *Ispisoace şi zapise.* Iaşi, vol. I-XI, 1906-1933.

9. Hâncu I. *Soarta băştinaşilor din spațiul pruto-nistrean în antichitate şi în Evul Mediu timpuriu*, în „Revistă de istorie a Moldovei". Chişinău, nr. 1-4.

10. Cihodaru C. *Contribuții la cunoaşterea obştii țărăneşti în Moldova*, în „Studii şi cercetări ştiințifice. Istorie". Bucureşti, fasc. I, 1956.

11. *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova.* Bucureşti, vol. I, 1975 şi urm.

12. *Documente privind istoria României, A, Moldova.* Bucureşti, veac. XIV-XV, 1954 şi urm.

13. Philippide Al. *Originea românilor.* Iaşi, vol. II, 1923.

14. Nistor Ion. *Istoria Basarabiei.* Chişinău, 1991.

15. *Moldova în epoca feudalismului.* Chişinău, vol. I, 1961 şi urm.

16. *Condica liuzilor pe 1803,* în „Uricariul", Iaşi, vol. VIII, 1886.

17. *Rospis zemlevladenia i soslovnogo stroia naselenia Bessarabii po dannâm perepisi 1817 goda*, în „Trudî Bessarabskoi gubernskoi ucionoi arhivnoi komissii". Chişinău, tom III, 1907.

18. Poştarencu Dinu. *Organizarea administrativ-teritorială a Basarabiei în perioada țaristă*, în „Localitățile Republicii Moldova". Chişinău, vol. 10, 2012.

19. Ciobanu Ştefan. *Basarabia.* Chişinău, 1993.

20. *Recensământul general al populației României.* Bucureşti, vol. I, partea I, 1938.

21. *Totalurile recensământului unional al populației din anul 1989.* Chişinău, 1990.

22. *Dicționarul statistic al Republicii Moldova.* Chişinău, vol. I-IV, 1994.

23. Iordan Iorgu. *Toponimia românească.* Bucureşti, 1963.

BDD-A6741 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-31 15:14:54 UTC)